

Psychopathology in Autism Checklist (PAC) Kartleggingsverktøy for identifisering av symptomer på psykisk lidelse hos mennesker med autisme

Informasjon for helsepersonell

The Psychopathology in autism checklist (PAC) er et screeninginstrument for å identifisere unge og voksne med autisme og utviklingshemning som kan ha en psykisk tilleggslidelse. PAC er ett av få kartleggingsinstrumenter for symptomer på psykisk lidelse tilpasset mennesker med autisme. Sjekklisten er ikke et diagnostisk instrument, men et hjelpemiddel i prosessen med å identifisere psykiske lidelser i denne gruppen. Personer som har høye skårer på PAC bør henvises til en grundig utredning av psykisk helse. I en systematisk gjennomgang av ulike kartleggingsinstrumenter som har vært brukt for å fange opp psykisk lidelse hos personer med autisme, vurderes PAC som et lovende instrument og synes å skille mellom voksne med autisme og UH som har en psykisk lidelse og de som ikke har det. Studier viser at PAC har variable, men for det meste akseptable psykometriske egenskaper (for referanser, se egen oversikt over publikasjoner). Det gjennomføres også studier for å avdekke hvordan PAC fungerer brukt på barn.

PAC ble utviklet som del av et samarbeidsprosjekt mellom Nasjonal kompetanseenhet for autisme, nå NevSom, og Psykiatrisk avdeling for utviklingshemning og autisme, begge ved Oslo Universitetssykehus. Målet var å sikre nødvendige tjenester for voksne med autisme, utviklingshemning og psykisk lidelse.

PAC skal fylles ut av nærpersoner som kjenner den aktuelle personen godt, slike som tjenesteytere og familiemedlemmer. Tolkningen av skårene bør gjøres av fagpersoner i spesialisthelsetjenesten med god kjennskap til både autisme, utviklingshemning og psykisk lidelse. Diagnostisering av psykiske lidelser er en vanskelig differensialdiagnostisk oppgave i denne gruppen. Fagpersonene må skille mellom hvilke symptomer som skyldes autisme, hvilke som skyldes utviklingshemning og hvilke som kan skyldes en psykisk lidelse. Diagnostiseringen bør baseres på ordinære diagnosekriterier, men kan ikke følge en streng kriteriebasert prosedyre. Tett samarbeid med familiemedlemmer eller andre nærpersoner som kjenner personene godt, er også en forutsetning for å få informasjon om personens vanlige væremåte og endringer i atferd og sinnsstemning.

Beskrivelse

PAC består av totalt 42 ledd fordelt på 5 subskalaer: psykose (10 ledd), depresjon (7 ledd), angst (6 ledd), tvangslidelse (OCD) (7 ledd) og generelle vansker (GV) (12 ledd). 30 ledd er spesifikke for en av de fire hovedlidelsene og de overlapper ikke med vanlige symptomer på autisme. I tillegg har PAC 12 ledd i forhold til Generelle tilpasningsvansker (GV). Dette er ledd som beskriver atferd som ofte observeres hos personer med generelle tilpasningsvansker og/ eller psykisk lidelse.

Resultatene fra den første valideringsstudien, viste at PAC skiller mellom voksne med autisme og utviklingshemning som *har* en psykisk lidelse og de som *ikke har* det. PAC synes også å skille mellom personer med ulike psykiske lidelser, særlig psykose og tvangslidelse (OCD). PAC kan dermed gi en indikasjon på om en person synes å ha en psykisk lidelse eller ikke og eventuelt hvilken psykisk lidelse. Studier viser at PAC har variable, men for det meste akseptable psykometriske egenskaper.

Skåring

Listen med symptomer (leddene) er presentert i tilfeldig rekkefølge. Det er viktig at informantene ikke får kjennskap til hvilken subskala hvert av leddene tilhører, da dette kan påvirke skåringen. Leddene beskriver et bredt spekter av mulige problemer. Disse vil i varierende grad gjelde for ulike personer. Det er likevel viktig at informantene vurderer og krysser av for alle leddene. For hvert ledd er det to kolonner på høyre side. Det skal krysses av i begge kolonner, men det skal bare være en avkryssing i hver kolonne.

Skalaen til venstre skal gi et uttrykk for omfang av personens problemer **her og nå**. Skalaen har 4 avkryssingsmuligheter, og overskriften er ”Omfang av problemer”. Skalaen til høyre skal gi et uttrykk for om beskrevet symptom / atferd har endret seg i forhold til vanlig væremåte. Her skal det krysses av for om problemet er forverret, forbedret eller uendret.

Enkelte av leddene beskriver fenomener som ikke lar seg observere direkte. Selv om det kan være vanskelig, er det ønskelig at det gjøres en vurdering i forhold til den aktuelle personen. Slike vurderinger er spesielt vanskelige i forhold til personer med lite, dårlig eller helt manglende verbalt språk, men klinisk erfaring viser at nærpå personer med god kjennskap til den aktuelle personen ofte klarer å gjøre slike vurderinger.

Tolkning av skårene

Tolkning bør gjøres av fagpersoner i spesialisthelsetjenesten med god kjennskap til autisme, utviklingshemning og ulike psykiske lidelser.

Prosedyre for tolkning: Skåringsalternativene for omfang av problemer her og nå skåres fra 1-4: Ikke problem = 1, Liten grad = 2, Moderat grad = 3, Stor grad = 4. På grunnlag av resultatene fra den første valideringsstudien er det beregnet cut-off skåre for alle subskalaer (se eget skåringsark). Gjennomsnittsskåren for hver subskala beregnes. Det kreves skåre over cut-off på generelle vansker og på en spesifikk subskala for å bli identifisert med mistanke om en psykisk lidelse. Personen bør da gjennomgå en grundig psykiatrisk utredning.

Referanse

Helverschou, S.B., Bakken, T.L. & Martinsen, H. (2008). Identifying symptoms of psychiatric disorders in people with autism and intellectual disability: An empirical conceptual analysis. *Mental Health Aspects of Developmental Disabilities*, Vol. 11 – No. 4, 105 – 115.

Helverschou, S.B., Bakken, T.L., & Martinsen, H. (2009). The Psychopathology in Autism Checklist (PAC): a pilot study. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 3, 179 – 195.

For øvrige publikasjoner, se egen oversikt

Kontakt informasjon

Sissel Berge Helverschou: shelvers@ous-hf.no

Trine Lise Bakken: UXTLBA@ous-hf.no